

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

ДРУГА СЕКЦІЯ

СПРАВА “ЧЕРГИНЕЦЬ ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заява № 37296/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

29 листопада 2005 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції.
Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі “Чергинець проти України”

Європейський суд з прав людини (Друга Секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. Ж.-П. Коста, *Голова,*

п. І. Кабрал Баррето,

п. В. Буткевич,

пані А. Мулароні,

пані Е. Фура-Сендстрьом,

пані Д. Йочієне,

п. Д. Поповіч, *судді*

та пан С. Найсміз, *заступник секретаря секції,*

після обговорення в нарадчій кімнаті 8 листопада 2005 року,

виносить таке рішення, що було прийняте цього дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою (№ 37296/03), поданою до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав і основних свобод людини (далі – Конвенція) громадянином України Володимиром Івановичем Чергинцем (далі – заявник) 26 вересня 2003 року.
2. Уряд України (далі - Уряд) був представлений Уповноваженими - пані Валерією Лутковською.
3. 9 вересня 2004 року Суд вирішив направити заяву заявника на комунікацію з Урядом-відповідачем. Суд вирішив, що може бути застосовано п. 3 ст. 29 Конвенції і прийнятність та суть скарги будуть розглядатись разом.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявник народився в 1972 році і проживає у селі Єлизаветівка Дніпропетровської області.
5. 20 листопада 2001 року та 5 лютого 2003 року Дніпровський районний суд м. Дніпропетровська (далі – районний суд) зобов'язав ВАТ „Дніпродзержинський завод електричних виконавчих механізмів” (далі – ВАТ „ДЗЕВМ”) виплатити заявнику заборгованість із заробітної плати в загальній сумі 14 987,00 грн. Обидва рішення набули статусу остаточних і були надіслані в Дніпровський районний відділ державної виконавчої служби м. Дніпродзержинська (далі – відділ виконавчої служби) для примусового виконання.
6. 14 травня 2003 року районний суд відхилив скаргу заявника на стверджувану бездіяльність відділу виконавчої служби. Суд вказав, що рішення, винесені на користь заявника не можуть бути виконані в повному обсязі та у належний строк з причин нестачі коштів у боржника, діючого мораторію на примусову

продаж майна державних підприємств та арешту, накладеного на майно ВАТ „ДЗЕВМ” з метою забезпечення податкових платежів. 22 липня 2003 року апеляційний суд Дніпропетровської області скасував це рішення та повернув справу на новий розгляд. 11 грудня 2003 року за вимогою заявника провадження було закрито.

7. 11 листопада 2003 року рішення суду від 20 листопада 2001 року було виконано у повному обсязі. 20 жовтня 2004 року сума, присуджена заявнику рішенням суду від 5 лютого 2003 року, була перерахована на розрахунковий рахунок заявника. Однак, 136,18 грн. були утримані банком за оплату послуг.

II ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

8. Національне законодавство викладене у рішенні по справі „Сокур проти України” (№ 29439/02, пп. 17-22, від 26.04.2005 р.).

ПРАВО

I. ПРИЙНЯТНІСТЬ СКАРГ

1. Стверджуване порушення статті 4 Конвенції

9. Заявник скаржиться на порушення пункту 1 статті 4 Конвенції, посилаючись на той факт, що його примусили працювати без винагороди за виконану ним роботу. Суд зауважує, що заявник виконував його роботу добровільно, а його право на винагороду ніколи не заперечувалось. Відповідно, спір включає цивільні права та обов'язки, при цьому не торкається будь-яких елементів рабства або примусової праці в сенсі цього положення (див ухвалу у справі „Сокур проти України”, № 29439/02, від 26 листопада 2002 року). За цих обставин Суд вважає, що ця частина заяви є також очевидно необґрунтованою і має бути відхилена відповідно до пп. 3 та 4 ст. 35 Конвенції.

2. Стверджуване порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції та статті 1 Протоколу № 1

10. Заявник скаржиться на неспроможність державних органів влади виконати рішення суду від 20 листопада 2001 року та 5 лютого 2003 року, винесених на їх користь та відсутність засобів національного захисту з огляду на ці скарги. Він стверджував, що п. 1 статті 6 та стаття 13 Конвенції, а також стаття 1 Протоколу № 1 було порушено. Ці статті передбачають таке.

п. 1 стаття 6 Конвенція

„Кожен при вирішенні спору щодо його цивільних прав і обов'язків (...) має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом. (...)”

стаття 13 Конвенції

„Кожен, чії права і свободи, викладені в цій Конвенції, порушуються, має право на ефективний засіб правового захисту у відповідному національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, що діяли як офіційні особи.”

Стаття 1 Протоколу № 1

„Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений свого майна інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які на її думку, є необхідними для здійснення контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів.”

11. Уряд стверджував, що заявник не може більше вважатися жертвою порушення у сенсі статті 34 Конвенції, оскільки рішення суду, винесені на його користь, були виконані.
12. Заявник не погодився з цим твердженням, стверджуючи, що рішення залишались невиконаними протягом нерозумно довгого часового періоду.
13. Суд повторює свою прецедентну практику, в якій він встановлював, що виконання рішення, винесеного на користь заявника, вирішило питання невиконання, як такого. Однак, воно не може вирішити питання щодо невиконаної тривалості виконавчої процедури (див. рішення у справі „Ромашов проти України” від 27 липня 2004 року, № 67534/01, п. 27 та вищевказане рішення у справі „Сокур проти України” п. 27). А тому Суд вважає, що заявник і досі може вважатися жертвою від стверджуваного порушення його прав, гарантованих п. 1 статті 6 Конвенції та статтею 1 Протоколу № 1. відносно періоду, протягом якого рішення, винесені на його користь залишались невиконаними.
14. Таким чином, Суд вважає, що ці скарги не є очевидно необґрунтованими у сенсі п. 3 статті 35 Конвенції. Далі Суд зазначає, що немає підстав для визнання скарг заявника неприйнятними.

II ЩОДО СУТИ

1. Стверджуване порушення пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Протоколу №1

а. Пояснення сторін

15. Уряд зауважив, що тривала неспроможність виконати рішення на користь заявника була спричинена відсутністю коштів у боржника, за яку держава не несе відповідальність, оскільки є власником тільки 48,9 % акцій боржника. Уряд стверджував, що виконавча служба здійснила всі необхідні дії для виконання рішень і не може нести відповідальність за будь-яку затримку. Уряд вважав, що у цій справі пункт 1 статті 6 Конвенції порушено не було з огляду на повне і остаточне виконання рішень.
16. Заявник повторював, що держава була відповідальною за затримки у виконанні. Він також стверджував, що не отримав повну суму, присуджену у 2003 році і що 136,18 грн. було несправедливо утримано з коштів, перерахованих на його банківський розрахунковий рахунок.
17. Щодо питань, піднятих пізніше, Уряд зауважив, що заявник при відкритті банківського рахунку уклав договір, який *inter alia* передбачав плату за банківські послуги. Таким чином, Уряд не може нести відповідальність за приватно-договірні операції.

Б. Оцінка Суду

18. Спочатку Суд розглядає спір сторін щодо утримання 136,18 грн. з коштів, перерахованих на рахунок боржника 20 жовтня 2004 року в ході виконання рішення суду від 5 лютого 2003 року. Заявник стверджує, що ця сума повинна бути виплачена ВАТ „ДЗЕВМ” , відповідно, рішення не було виконано в повному обсязі. Суд зазначає, що у своїх поясненнях заявник не заперечував, що початкова сума перерахування відповідала сумі, присудженій судом у 2003 році, і що утримання коштів банком відповідало умовам укладеного ним банківського договору. Більш того, заявник не оскаржив таке утримання у національних судах. Відповідно, Суд відхиляє аргументи заявника.
19. Суд зазначає, що рішення від 20 листопада 2001 року та 5 лютого 2003 року залишались невиконаними до 11 листопада 2003 року та 20 жовтня 2004 року, відповідно, тобто періоди склали приблизно два роки та один рік і вісім місяців. Суд зазначає, що рішення були виконані у повному обсязі після направлення заяви на комунікацію до відповідного Уряду.
20. Суд досліджує аргументи Уряду, який стверджує, що тривалість невиконання у цій справі була спричинена фінансовими труднощами відповідного підприємства, відповідно, Уряд не може нести відповідальність, оскільки держава здійснює володіння тільки 48,9 % акцій даного підприємства (див. ухвалу у справі „Міхайлеску проти Румунії” від 26 серпня 2003 року, № 47748/99).

Проте, Суд зазначає, що боржник був безсумнівно державним підприємством у сенсі статті 1 Закону України „Про введення мораторію на примусову реалізацію майна” (див. рішення у справі „Сокур проти України” від 26 квітня 2005 року, № 29439/02, п. 18). Держава застосувала мораторій (див. вищевказаний пункт 6), накладаючи заборону на продаж майна підприємства. Суд нагадує, що національне законодавство не передбачає для таких кредиторів як заявник або державний виконавець жодної можливості оскаржити таку заборону у разі її невірної або несправедливої застосування. Відповідно, відсутня можливість вимагати компенсацію за затримку у виконанні рішення суду, спричиненого такою заборону (див. рішення у справі „Трихліб проти України” від 20 вересня 2005 року, № 58312/00, п. 51).
21. Таким чином, Суд вважає, що з огляду на затримку у виконанні рішень у справі заявника державні органи позбавили п. 1 ст. 6 Конвенції та ст. 1 Протоколу № 1 їх сенсу. Суд вважає, що Уряд не надав жодних виправдань такій затримці (див. вищевказані рішення у справах „Сокур проти України” (п. 36) та „Трихліб проти України” (п. 52)).
22. Відповідно, у цій справі було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції та статтю 1 Протоколу № 1.

2. Стверджуване порушення статті 13 Конвенції

23. Заявник скаржить на відсутність засобів національного захисту, за допомогою яких він би міг отримати відповідне відшкодування з огляду на його скарги за п. 1 ст. 6 Конвенції та ст. 1 Протоколу № 1.
24. Уряд зауважував, що заявник мав можливість (якою він скористався) оскаржити дії або бездіяльність державної виконавчої служби до суду. Таке провадження було закрито за власною заявою заявника. На думку Уряду це

демонструє, що заявник втратив заінтересованість у подальшому використанні засобів національного захисту.

25. Суд нагадує, що стаття 13 Конвенції гарантує доступність на національному рівні засобу захисту, здатного втілити в життя сутність прав та свобод за Конвенцією, у якому б вигляді вони не забезпечувались у національній правовій системі. Таким чином, стаття 13 вимагає, щоб норми національного правового засобу стосувалися сутності „небезпідставної заяви” за Конвенцією та надавали відповідне відшкодування (див. рішення у справі „Афанасьєв проти України” від 5 квітня 2005 року, № 38722/02, п. 75). Суд повторює, що національні засоби захисту повинні бути ефективними щодо запобігання як самого стверджуваного порушення так і його продовження або щодо забезпечення відповідного відшкодування будь-якого порушення, яке вже мало місце. (див. рішення у справі „Кудла проти Польщі”, № 30210/96, п. 158, ЄСПЛ 2000 – XI).
26. Уряд посилався на існування доступної можливості оскаржити дії або бездіяльність державної виконавчої служби та в зв'язку з цим вимагати відшкодування будь-якої матеріальної або моральної шкоди. Суд зазначає, що насправді заявник використав можливість звернення до національних судів зі скаргою проти виконавчої служби, яка не тільки не виправила його становища, але й не мала впливу на основну скаргу заявника за п. 1 статті 6 Конвенції (див. ухвалу у справі „Сокур проти України” від 16 грудня 2003 року, № 29439/02). З фактів справи виходить, що протягом періоду, який розглядається, виконання рішень заявника блокувалось законодавчими заходами, а не невідповідною діяльністю державної виконавчої служби. З огляду на це Суд нагадує свою прецедентну практику, відповідно до якої позов про стягнення відшкодування шкоди з відділу державної виконавчої служби не може виступати ефективним засобом захисту у справах, в яких затримка у виконанні рішень суду виникла з причин незалежних від державної виконавчої служби (див. серед інших рішення у справі „Михайленки та інші проти України” , № 35091/02, пп. 38-39, ЄСПЛ 2004 –...).
27. Суд доходить висновку, що заявник не мав ефективних засобів національного захисту, як цього вимагає стаття 13 Конвенції, для відшкодування шкоди, спричиненої затримкою у цьому провадженні (див. *mutatis mutandis*, рішення у справі „Войтенко проти України” від 29 червня 2004 року, № 18966/02, пп. 46-48). Відповідно, це положення було порушено.

III ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

28. Стаття 41 Конвенції передбачає:

“Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє законодавство відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову сатисфакцію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію”.

A. Шкода та судові витрати

29. Заявник просив відшкодувати матеріальну та моральну шкоду у загальній сумі 62 675,23 грн.
30. Уряд не погодився з сумою, яку просив заявник, стверджуючи, що вона необґрунтована.
31. Суд вважає, що вимоги заявника завеликі. Об'єктивно оцінюючи ситуацію, як цього вимагає стаття 41 Конвенції, Суд присуджує заявнику 1 400 ЄВРО з огляду на його вимоги щодо моральної та матеріальної шкоди.

Б. Судові витрати

32. Заявник не заявляв жодних скарг щодо відшкодування цих витрат у встановлений строк, відповідно Суд нічого не присуджує.

В. Пеня

33. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського Центрального Банку, до якої мають бути додані три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скарги заявника за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції та статтею 1 Протоколу № 1 прийнятними, решту скарг заявника неприйнятними;
2. *Вирішує*, що у цій справі було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;
3. *Вирішує*, що у цій справі було порушення статті 13 Конвенції;
4. *Вирішує*, що у цій справі було порушення статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції;
5. *Вирішує*, що
 - (а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявнику суму, що складає 1 400 ЄВРО (одна тисяча чотириста ЄВРО) як компенсацію нематеріальної шкоди, плюс суму будь-якого податку, який може бути стягнуто з заявника; ця сума має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу;
 - (б) у випадку невиплати чи несвоєчасної виплати державою-відповідачем належної заявникові суми на неї нараховуватиметься пеня, яка дорівнює граничній позичковій ставці Європейського Центрального Банку плюс три відсотки, з часу, коли закінчиться вищезгаданий тримісячний строк, і до моменту повного розрахунку.
6. *Відхиляє* інші вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 29 листопада 2005 року відповідно до пп. 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

С. Найсміз
Заступник секретаря Секції

Ж.-П. Коста
Голова Секції